Voorzitter,

Deze begroting staat bol van onzekerheid. Enerzijds gebeurt er heel veel in de buitenwereld: inflatie, oorlog, enorme klimaatverandering, dreigende armoede, onrust in de samenleving. Anderzijds zijn er door andere, interne factoren. Veel pro-memorie posten, stelposten, onduidelijkheid over de inkomsten, over de werkelijke inflatie, over de realisatiegraad, ofwel: hoeveel van deze ambities kunnen we waarmaken?

Maar wat GroenLinks betreft is de belangrijkste vraag: wat voor gemeente willen we zijn? Welke keuzes maken we voor de komende jaren? Deze begroting is bij uitstek het moment om dat duidelijk te maken. Wat willen we behouden, wat juist veranderen? Waar zitten de grootste problemen, welk beleid hebben onze inwoners de komende periode het hardste nodig?

In de begroting vinden we die antwoorden niet. Het is zoeken naar de focus van dit college, al valt wel de 10 miljoen structureel op die u in de eigen organisatie wilt investeren. De dringende behoefte aan extra capaciteit begrijpen wij. We willen er als Raad graag met het College over van gedachten wisselen. Hoe verhouden we ons tot andere gemeentes? Wat doen we wel, wat doen we niet, wat doen we eventueel samen met anderen? We vragen om een visie op de organisatie, en stellen voor om dat debat op de Strategische Agenda van de Raad te zetten.

Het is een groot bedrag wat hiervoor is ingeboekt. Los van de manier waaróp de organisatie versterkt gaat worden, vragen we ons af hoe realistisch het is dat we die 10 miljoen hier werkelijk aan uit kunnen geven. Per motie stellen we voor om deze post van 10 miljoen vanaf 2025 te verlagen naar 7,5 miljoen. Een realisatiegraad van 75% van het oorspronkelijke bedrag lijkt ons al behoorlijk ambitieus.

De vrijkomende 2,5 miljoen structureel kan worden gebruikt om de ombuigingen op het Programma Maatschappelijke ontwikkeling met hoge maatschappelijke impact terug te draaien. De 2 miljoen verzachting van de strategische heroriëntatie, die wel vérwerkt is maar nog niet uitgewerkt, zijn tot en met 2024 voldoende om deze categorie ombuigingen te verzachten, maar vanaf 2025 is daarvoor extra geld nodig.

Het College zegt over de uitwerking van de verzachtingen: wacht maar op de Najaarsrapportage, dan komen we daarmee. Maar we stellen nu toch de begroting vast? Hoe weten we nu of die 2 miljoen de pijn in de samenleving voldoende verlicht? GroenLinks wil beslist voorkomen dat het sociale cement in onze samenleving wordt afgebroken, want als we dat eenmaal kwijt zijn dan krijgen we het niet zomaar terug. Het gesprek over de invulling van de 2 miljoen verzachtingen willen we met de Raad voeren en daarom dienen we een amendement in om ook dit op de SAR te zetten.

De Strategische Agenda van de Raad is opgezet als een instrument van de Raad om te prioriteren en te agenderen, en wat GroenLinks betreft kan de SAR veel beter gebruikt worden. De Raad moet in een eerder stadium en beter voorbereid over de plannen van het College kunnen meepraten. Mocht de Raad straks niet van mening zijn dat de SAR ertoe doet en onze amendementen op de SAR afwijzen, dan dienen we een motie in om de SAR af te schaffen.

Voorlopig vinden we de SAR zelf wel degelijk belangrijk. We stellen dan ook voor om nog een aantal stukken toe te voegen, namelijk het aangekondigde Integraal Veiligheidsplan, de VSP's die nodig zijn voor het Fietsplan, de aangekondigde Kadernota Sociaal domein, en de evaluatie van het recent besproken Beleidsplan Schuldhulpverlening.

Onze inwoners kunnen in deze onzekere tijden met een beetje pech in de schulden terechtkomen. We bereiden ons als gemeente voor om als het nodig is onze inwoners, ondernemers en organisaties te ondersteunen. Maar zijn we zelf goed voorbereid? GroenLinks kijkt ongerust naar het indexatiepercentage dat gebruikt wordt in de begroting. We begrijpen dat er veel onzekerheid is, en dat in een begroting niet alle eventuele extremen verwerkt kunnen worden, maar toch lijkt een inflatie van 2,2% ons lang niet realistisch genoeg.

Achteraf, als blijkt dat de lasten meer zijn gestegen dan begroot maar de baten niet, kan bezuinigen onvermijdelijk zijn. Recent bij de Actualisatie Meerjarenonderhoudsplanning moest er geld gevonden worden omdat er niet geïndexeerd was. Daarom stellen we voor om het gehanteerde indexatiepercentage in de begroting aan te passen op basis van nacalculatie en dit aan de Raad voor te leggen bij de Voorjaarsrapportage. We dienen hiervoor een motie in.

Naast alle onzekerheid over inflatie en bezuinigingen is er wel degelijk geld om uit te geven. Het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit bijvoorbeeld, zomaar 4 miljoen erbij, en dat drie jaar lang. Dan hebben we de stelpost Schaalsprong nog, van jaarlijks 2 miljoen, de RIH's van diverse projecten, en allerlei subsidies van andere overheden, zoals de miljoenen die we van het Rijk ontvangen om het centrum van Hoofddorp autoluw te maken.

Wat GroenLinks betreft ontbreekt de toelichting over wat we met dat geld eigenlijk gaan doen en dus ook het debat óf we dat willen doen. Dit is geen structureel geld. Het College benoemt graag dat de Raad met incidentele middelen geen structurele uitgaven kan doen. We begrijpen die redenering, maar we zijn toch ook eigenwijs. Er zijn wel degelijk structurele oplossingen die met incidentele middelen betaald kunnen worden.

Het isoleren van gemeentelijk vastgoed. Het subsidiëren van woningisolatie. Het vullen van het klimaatfonds, of van een noodfonds tegen energiearmoede waar diverse van onze collega's vorige week voor pleitten. Het organiseren van een schoolontbijt. Het verbeteren van klimaatbestendigheid en biodiversiteit in woonwijken door meer bomen en minder verharding in tuinen te faciliteren. Dit zijn voorbeelden, het gaat erom dat incidenteel geld een structureel verschil kan maken.

Tijdens het debat vorige week over dat noodfonds beweerde het College stellig dat incidentele middelen altijd naar de Schaalsprong vloeien. Wat GroenLinks betreft is dat helemaal niet in beton gegoten. Waarom zouden alle incidentele middelen apart gezet moeten worden om ooit, als de stikstofwolk is opgetrokken, nieuw asfalt te kunnen betalen? Waarom niet ten minste een deel van dat geld nú investeren in toekomstbestendig léven in Haarlemmermeer? Ook hierover dienen we een motie in.

Als u heeft meegeteld, voorzitter, komen we op zes amendementen op de SAR en vier moties. We kijken uit naar het debat met onze collega's.